

Onderwerp**Toekomst van Alescon****Informatie**

Datum	12 december 2017	Overleg gepleegd met:
Behandelaar	Pieter de Lange	☒ Financieel adviseur: Rolf Bloem
Zaaknummer	966365	☒ Personeelsconsulent: Richard Jongsma
Portefeuillehouder	Wethouder Lohuis	☒ Medewerker bestuur en juridische zaken: Brechtje Rink en Jelle de Muinck
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad	☒ Communicatieadviseur: Miriam Fokkema
		☐ Afdeling:
		☒ Naam medewerker: Harriët Gerrits, Gonnie van der Heide, Marinus Koster en Marjolein Buitenwerf
		☐ Inspraak/adviesorgaan:

Aanleiding/voorgeschiedenis

De gemeenten Aa en Hunze, Assen, Tynaarlo, Midden-Drenthe, Hoogeveen en De Wolden voeren samen met Alescon al enige tijd gesprekken over de toekomstige uitvoering van de Participatiewet en de rol die Alescon hier in heeft. We zijn nu op het punt gekomen om hier een principe besluit over te nemen die we de komende maanden verder gaan uitwerken om de financiële consequenties in beeld te krijgen.

Alescon

Voordat we de inhoud ingaan is het goed om kennis te nemen van waar we het over hebben als het gaat over Alescon. Daarom een aantal feitelijkheden op een rij:

- Bij Alescon werken momenteel 1720 Wsw'ers in 1566 arbeidsjaren (aja's) voor de zes gemeenten Aa en Hunze, Assen, Tynaarlo, Midden-Drenthe, Hoogeveen en De Wolden;
- Het Rijk verstrekt een subsidie per aja. In 2017 gaat het om 40 miljoen euro die via de gemeenten overgemaakt worden naar Alescon;
- Daarbovenop verstrekken de gemeenten 4 miljoen euro als bijdrage in het exploitatietekort van Alescon;
- 48% van de Wsw'ers werkt namens de noordelijke gemeenten (Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo);
- 48,7% van de Wsw'ers werkt namens de zuidelijke gemeenten (Midden-Drenthe, Hoogeveen en De Wolden);
- 3,3% van de Wsw'ers werkt namens de zogenaamde buitengemeenten¹;
- Er werkt 120 fte aan begeleidend personeel;
- Er werkt 39 fte aan overheadpersoneel.

¹ Het gaat hier om Wsw'ers die, door afspraken uit het verleden, vanuit een andere gemeente dan de zes Alescon-gemeenten bij Alescon aan het werk zijn

Door ontwikkelingen met betrekking tot de invoering van de Participatiewet, zijn we als gemeenten genooddaakt om te bezien of de huidige wijze van uitvoering van de Participatiewet, en de rol die Alescon daar nu in heeft, toekomstbestendig is. Dat wordt hieronder toegelicht.

Participatiewet

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Deze wet vervangt de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een groot gedeelte van de Wajong (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten). Voor jong gehandicapten die geheel én duurzaam arbeidsongeschikt zijn blijft de Wajong bestaan. De Wajong wordt door het UWV uitgevoerd.

Een belangrijke doelstelling van de Participatiewet is om zoveel mogelijk mensen, met en zonder een arbeidsbeperking, weer aan de arbeidsmarkt deel te laten nemen. Om dit mogelijk te maken is een Sociaal Akkoord gesloten met werkgevers, waarbij er in totaal 125.000 banen extra bijkomen voor mensen met een arbeidsbeperking. Dit zijn 100.000 banen bij bedrijven en 25.000 banen bij de overheid. Deze banen worden 'afsprakenbanen' genoemd en zijn een belangrijke pijler onder het al dan niet slagen van de Participatiewet.

Met de invoering van de Participatiewet is de instroom in de Wsw gestopt. Mensen met een arbeidsbeperking die nog wel in staat zijn om te werken vallen vanaf 1 januari 2015 onder de Participatiewet. Voor de huidige Wsw'ers met een dienstverband bij Alescon verandert er niets aangezien zij hun baan en salaris behouden en recht hebben op werkgarantie. Tegelijkertijd wordt de vergoeding per Wsw'er vanuit het Rijk aan gemeenten jaarlijks afgebouwd. Met andere woorden: Wsw'ers behouden de rechten en plichten, terwijl gemeenten steeds minder geld krijgen om dit te kunnen invullen.

Er komen geen Wsw'ers meer bij en het aantal Wsw'ers bij Alescon neemt jaarlijks met zo'n 5% af. Als we dit op zijn beloop laten is er sprake van een zogenaamde sterfhuissituatie.

De invoering van de Participatiewet en de daarmee samenhangende terugloop van aantal Wsw'ers zorgt ervoor dat er geen toekomstperspectief is voor het huidige Alescon. Dat leidt tot onzekerheid bij al het personeel van Alescon (Wsw'ers en niet-Wsw'ers). Er ontstaat leegloop onder het personeel (niet-Wsw'ers) waarbij het de vraag is of er voldoende goed gekwalificeerd personeel overblijft.

Verschillen in uitgangspositie

De zes Alescon gemeenten laten de Wsw uitvoeren door de GR Alescon. Dit doen we gezamenlijk en er bestaat geen verschil in hoe dit wordt uitgevoerd. Voor de Participatiewet ligt dit anders:

- Midden-Drenthe heeft een eigen sociale dienst;
- De Wolden en Hoogeveen hebben een gezamenlijke ambtelijke organisatie in de vorm van een GR met een eigen sociale dienst die voor beide gemeenten werkt;
- Assen, Aa en Hunze en Tynaarlo hebben de sociale dienst op afstand gezet. De GR Werkplein Drentsche Aa (WPDA) voert de werkzaamheden uit voor de drie gemeenten.

De ontwikkelingen met betrekking tot de invoering van de Participatiewet en de verschillen in de uitgangspositie maakt dat we met z'n allen voor de vraag staan hoe we per gemeente/cluster van gemeenten de Participatiewet willen uitvoeren en wat dit betekent voor de GR Alescon.

Stuurgroep

De zes portefeuillehouders van de gemeenten hebben zitting genomen in een stuurgroep onder leiding van een externe projectleider. Met als doel het zorgen voor samenhang in de verschillende gemeentelijke visies op de Participatiewet en het formuleren van een collectief toekomstbeeld. Dit heeft geleid tot de volgende gemeenschappelijke uitgangspunten:

1. Het gaat om mensen, dus we gaan hier sociaal mee om;
2. Alescon heeft veel kennis en kunde, materieel, gebouwen, netwerk en ervaring. Dit alles is te kostbaar om te laten wegvloeien. Deze succesfactoren willen we graag behouden voor de toekomst en daarom zetten we hier op in;
3. De functies binnen de Participatiewet (zie hieronder) willen we zoveel mogelijk in samenhang uitvoeren;
4. Wij willen graag zorgvuldig te werk gaan en recht doen aan de complexiteit. Tegelijkertijd is tijd een belangrijke factor. Onzekerheid is slopend, in het bijzonder bij onze kwetsbare SW-medewerkers. De onzekerheid moet niet langer duren dan nodig is;
5. De uitvoering van de Participatiewet willen we zo lokaal mogelijk regelen;
6. We doen dit voor alle doelgroepen binnen de Participatiewet;
7. We streven een inclusieve arbeidsmarkt² na.

Hoofdfuncties Participatiewet

Om uitvoering te kunnen geven aan bovenstaande uitgangspunten is het goed om de drie functies binnen de Participatiewet te onderscheiden:

FUNCTIE 1 Inkomensverstrekking (bijstandsuitkeringen e.d.)	Het (financieel) vangnet voor onze inwoners.
FUNCTIE 2 Arbeidsmarkttoeleiding	De re-integratie trajecten, leer-werkplekken en de coaching. In andere woorden het klaarstomen van inwoners voor de arbeidsmarkt (of als dat niet lukt andere vormen van participatie)
FUNCTIE 3 Organiseren en aanbieden van werk	inclusieve arbeidsmarkt / beschut binnen en buiten / afspraakbanen / detacheringen etc

De drie functies worden momenteel te weinig in samenhang uitgevoerd en daarnaast is functie 2 versnipperd en meer regionaal dan lokaal ingevuld.

Splitsing Noord en Zuid

Als we alles bij elkaar optellen dan komen we uit op een splitsing tussen Noord en Zuid. We gaan daarbij van een samenwerking van 1 x 6 (één gemeenschappelijke regeling Alescon) naar een splitsing van Alescon in twee samenwerkingsvormen verdeeld in een noordelijk en een zuidelijk gedeelte. Daarbij doen we het meest recht aan de geformuleerde uitgangspunten.

Noord

De noordelijke gemeenten voegen hun gedeelte van Alescon samen met WPDA en laten beide

² Een inclusieve arbeidsmarkt sluit zo min mogelijk mensen uit. Of je nu een arbeidsbeperking hebt of niet. De Participatiewet heeft als doel om zo veel mogelijk kansen op de reguliere arbeidsmarkt te bieden voor mensen met een beperking.

organisaties samengaan in één entiteit. De uitvoering van de Participatiewet, inclusief de Wsw-taken zoals die momenteel bij de GR Alescon zijn belegd, worden door deze organisatie uitgevoerd.

Zuid

Voor de zuidelijke gemeenten geldt dat de werkzaamheden van het huidige Alescon worden ondergebracht in een nieuwe organisatie. Door de splitsing wordt dit een kleinere organisatie dan dat nu het geval is en de invloed van de gemeenten op deze organisatie wordt groter. De sociale diensten, zoals die er nu zijn, blijven behouden omdat hier veel waarde aan wordt gehecht. De nieuwe entiteit wordt opgezet door de gemeenten in nauwe samenwerking met het huidige Alescon.

Hoofdkoers GR Alescon

Daarmee komen we op de hoofdkoers van de huidige GR Alescon: Alescon wordt opgesplitst waarbij in Noord de WPDA het noordelijke gedeelte van Alescon wordt samengevoegd en waarbij in Zuid een nieuwe organisatie wordt opgericht die de Wsw gaat uitvoeren (inclusief het beschut werk binnen de Participatiewet).

Voorstel

Toelichting voorstel

Bovenstaande is uitgewerkt in bijgevoegd plan 'Op weg naar een inclusieve arbeidsmarkt'. Daarbij hebben we de volgende overwegingen meegenomen, dat:

1. Met de invoering van de Participatiewet er meer behoefte is ontstaan om de drie hoofdfuncties binnen de Participatiewet in samenhang uit te voeren en op een nieuwe regionale schaal te willen doorontwikkelen;
2. De gemeenten de drie functies binnen de Participatiewet op elkaar afgestemd willen uitvoeren;
3. Gemeenten streven naar een inclusieve arbeidsmarkt;
4. In aanvulling op de beschikbare instrumenten en de ontwikkeling in de arbeidsmarkt, een vangnet voor een kwetsbare groep inwoners nodig is.
5. De gemeenten de verantwoordelijkheid voor de huidige organisatie ten volle onderkennen.
6. Zorgvuldigheid ten aanzien van hierna genoemde punten voorop staat:
 - De kwetsbare groep medewerkers met een sw-dienstverband,
 - De inzet van de huidige infrastructuur van Alescon
 - Plaatsing van het huidige personeel zonder sw-dienstverband
 - Het nakomen van huidige contracten van Alescon met externe partijen (o.a. opdrachtgevers)

En dit leidt tot de volgende besluiten van het college:

1. Als richtinggevend uitgangspunt vast te stellen dat de gemeente de huidige functies, taken en activiteiten van het bedrijf Alescon inclusief personeel wil onderbrengen in een daarvoor opnieuw op te richten entiteit in samenwerking met de gemeenten Hoogeveen en De Wolden.
2. Hiertoe het voornemen uit te spreken om de huidige gemeenschappelijke regeling Alescon te

beëindigen.

3. Het bestuur van Alescon wordt opgedragen om een ontvlechtingsplan, inclusief personele aspecten, voor te bereiden in afstemming met de clusters Noord (gemeenten Assen, Aa en Hunze en Tynaarlo) en Zuid (gemeenten Hoogeveen, De Wolden en Midden-Drenthe).
4. In de eerste helft van 2018 een definitief besluit te nemen over de beëindiging van de gemeenschappelijke regeling na oplevering van het ontvlechtingsplan.
5. Gelijktijdig in de eerste helft van 2018 een definitief besluit te nemen over de nieuw op te richten entiteit na oplevering van een implementatieplan.
6. De gemeenteraad deze besluiten ter kennisname aan te bieden.
7. De gemeenteraad voor te stellen hiertegen geen zienswijze in te dienen.
8. In het kader van voorbereidende werkzaamheden voor de nieuw op te richten entiteit € 20.000,00 beschikbaar te stellen uit het budget gemeentelijke bijdrage Alescon en € 30.000,00 uit de C-reserve.

Alternatieven

Er zijn vele alternatieven te bedenken maar de voorgestelde koers is, in achtneming van alles wat er tot nu toe is gedaan, de meest logische en beste oplossing voor iedereen. Daarbij is niets doen en afwachten geen optie. Dit zorgt voor nog langere onrust, onzekerheid etc. en is daarmee niet sociaal.

Randvoorwaarden

Alle colleges en gemeenteraden van de zes gemeenten moeten hiermee instemmen.

Risico's

Er wordt nu een principe besluit gevraagd zonder dat de precieze financiële consequenties in beeld zijn. We hebben deze koers nodig om verder door te rekenen wat de financiële consequenties zijn. Daarbij gaan we er voor nu vanuit dat we dit budgettair neutraal (dus met de huidige beschikbare budgetten) kunnen doen. Mogelijk wordt er incidenteel een bijdrage gevraagd om knelpunten op te lossen.

De overhead van de op te richten entiteit is beïnvloedbaar en door de nieuwe structuur kan er effectiever gebruik kunnen maken van de infrastructuur.

Na dit principe besluit wordt een en ander uitgewerkt in een implementatieplan. Dit wordt een go/no go moment.

Financiële gevolgen

De verwachting is dat we voor 2018 een bedrag kwijt zijn aan proceskosten voor de drie gemeenten van ongeveer € 150.000. Per gemeente betekent dit een bedrag van € 50.000. Conform de beleidsbegroting 2018 van Alescon, vastgesteld in het voorjaar van 2017, hebben we in onze eigen gemeentelijke begroting rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage van € 395.000,00. De beheersbegroting 2018 van Alescon, waarin de meest recente cijfers van Alescon zijn verwerkt (december 2017), houdt rekening met een gemeentelijke bijdrage van € 375.000,00.

Daarmee is de eerste € 20.000 afgedekt binnen de reguliere exploitatie. Voor het resterende deel zullen wij een beroep doen op de C reserve. Dit zal via de voor/najaarsnota verwerkt worden.

Uiteraard wordt u steeds tussentijds geïnformeerd over de stand van zaken.

Personele gevolgen

Zie 'toelichting voorstel'.

Duurzaamheid

N.v.t.

Publicatieniveau

Openbaar.

Overig

Proces

In het eerste half jaar van 2017 is door de zes gemeenten besloten om een stuurgroep in te richten, bestaande uit de zes wethouders van de deelnemende gemeenten, onder voorzitterschap van een externe, te weten de heer de Vries.

Vanaf half juni is de stuurgroep aan de slag gegaan met de opdracht om tot een collectieve gemeentelijke visie te komen met betrekking tot de uitvoering van de Participatiewet en wat dit betekent voor de toekomst van Alescon.

Het project is opgedeeld in vijf fasen, te weten:

- Oriënteren
- Ontwerpen
- Consulteren
- Besluiten
- Implementeren

Gedurende de oriëntatiefase zijn veel gesprekken gevoerd met de gemeenten, sociale diensten en andere leer-werkbedrijven.

In de ontwerpfasen is een collectieve opvatting geformuleerd met betrekking tot een meer integrale en lokale benadering van de Participatiewet.

In de consuleringsfase is deze collectieve visie voorgelegd aan de colleges, de gemeentesecretarissen, de directeurs van de sociale diensten, de gemeenteraden, de OR van Alescon en de cliëntenraden/adviesraden.

Na deze consuleringsfase wordt nu overgegaan tot besluitvorming. Met de besluiten kan een volgende stap gezet worden, het opstellen van een ontvlechtsplan door Alescon en een implementatieplan door de clusters van Noord en Zuid.

Op het moment dat de twee clusters (Noord en Zuid) een implementatieplan gereed hebben om de werkzaamheden van Alescon voort te zetten in de nieuwe setting en het ontvlechtsplan gereed is kan er een definitief besluit voorgelegd worden aan het college om de gemeenschappelijke regeling Alescon te beëindigen. Op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen moet het college voorafgaand aan het besluit tot beëindiging van de GR Alescon toestemming vragen aan de

gemeenteraad. Deze toestemming kan de gemeenteraad slechts onthouden indien het voorgestelde besluit in strijd is met het recht of met het algemeen belang.

Vervolgprocedure/communicatie

- Op 19 december 2017 nemen de colleges van de zes gemeenten allen hierover een besluit;
- Januari/februari nemen de raden van de zes gemeenten hierover een besluit;
- Vervolgens wordt een ontvlechttingsplan en implementatieplan gemaakt waarover in het eerste half jaar van 2018 besluitvorming zal plaatsvinden. Dit is een definitief go/no go moment.

Met betrekking tot de laatste bullit:

Als het college een definitief besluit neemt over de beëindiging van de gemeenschappelijke regeling Alescon, dan zal de gemeenteraad hieraan voorafgaand om toestemming worden gevraagd.

Op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR) moet het college namelijk voorafgaand aan het besluit tot opheffing van de gemeenschappelijke regeling Alescon toestemming vragen aan de gemeenteraad. Op grond van de WGR kan deze toestemming slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.

Bijlagen

- Notitie 'Op weg naar een inclusieve arbeidsmarkt'